

som vi allesammen maa erkende, at Landbruget arbejder under. Jeg vil haabe — og det haab mener jeg er blevet væsentlig bestyrket ved, hvad der er ytret under disse Forhandlinger — at der fra Landbrugets Side lige saa lidt vil stillet Krav til Staten eller til Samfundet, som kræve Ofre fra den ene eller den anden Side i større Maal end dem, der i det foreliggende Forslag ere fremsatte fra Regeringens Side. Forholdet er vist i Virkeligheden dette, at Land og By ere lige vel tjente med, at de staa sig godt gensidig. Landbruget turde jo ogsaa have erfaret under de sidste Aars vanstelige Omstændighedsforhold, at det vilde have været en heldig Omstændighed for Salget af dets Produkter til de bedst mulige Priser, hvis de i Købstæderne kunde have haft et bedre Marked, en bedre Afsetning end den, de have haft i de forløbne Aar. Det turde altid vise sig rigtigt, at det indenlandske Marked er i Virkeligheden langt solidere og langt bedre end det udenlandske Marked, hvor man er afhængig af saa mange Konjunkturer, saa mange Tilfældigheder og tilsidst af den Omstændighed, at de paa en Gang finde paa at lukke for os. — Jeg skal altsaa udtale Haabet om, at dette Lovforslag maa blive behandlet med den Velvilje, som det jo fra flere Sider er blevet sagt, at det med Føje kunde gøre Krav paa, og at man ogsaa maa naa at se, et saavidt muligt, godt og for Købstæderne og dermed for Samfundet heldigt Resultat af den omhyggelige Overvejelse, som Lovforslaget selvfølgelig nu vil blive nærmere undergivet.

Judenrigsministeren (Singer Slev): Jeg har jo haft Lejlighed til at udtale mig om Lovforslaget og om det tidligere fremkomne, og jeg skal derfor kun gøre nogle ganske korte Bemærkninger med Hensyn til Punkter, der forekomme mig at være nyfremdragne under Forhandlingerne. Det ærede Medlem for Bræsto Amts 1ste Valgkreds (S. Seavenius) mente, at Friheden inden for Næringslivet, havde ikke haft andet end gode og heldige Følger, og han vilde tilskrive ganske særlig Gennemførelsen af Loven af 1857 den Fremgang, der var over hele Linten for Haandværket og for Industrien. Jeg har i Forgaars nævnt det samme Spørgsmaal, men paa en noget anden Maade. Der er jo ingen, der vil kunne benægte, at den Frihed til at røre sig, der kom frem ved den ny Næringslov, selvfølgelig har haft Resultater, men deraf følger ikke, at det kun er gode og heldige Virkninger. Det kan være gaaet ud over meget, og der er vist slaaet et eller andet i Stykker, som ikke behøvede at

blive slaaet i Stykker, og ganske sikkert er det i alt Fald, at den Udvikling, der var til Stede i Øjeblikket i 1857, ikke grebes og støttedes paa rette Maade, og jeg tror, at det gik ud over den Ungdom, der den Gang gik ind i Haandværket og Industrien, at man pludselig løste alle Baandene. At der i øvrigt har været en Fremgang over hele Linten i den sidste Menneskealder, vil vel ingen benægte, men var det ikke Tilfældet, vare vi jo tilintetgjorte, i alt Fald vilde saa Haandværket og Industrien her i Landet have mistet alt Jodfæste. Det ærede Medlem vil give Frihed for den store Industri og siger, at det kan ikke nytte, at sætte Skranke for den. Det ærede Medlem vilde helst have den ikke-bestyttede — for at være korrekt, skal jeg dog nævne, at det ærede Medlem nok vilde vedligeholde den Bestyttelse, vi have — og saa give fuld Frihed; saa kan man, siger det ærede Medlem, beskaffe Storindustrien særlig. Om man vil komme dertil, er et andet Spørgsmaal. Jeg ved ikke, om det ærede Medlem er enig med det ærede Medlem for Aalborg Amts 2den Valgkreds (Bramsen), der vil beskaffe Storindustrien uden Forskel paa, om det er Aktieselskaber eller privat Industri. Det kom ikke klart frem, det er jo ogsaa ligegyldigt. Jeg mener nok, at man kan stille sig noget anderledes over for Aktieselskaber end ellers. Jeg indrømmer selvfølgelig, at man ikke skal lægge Industrien Hindringer i Vejen, og det gør man heller ikke ved dette Lovforslag. Det, Bestræbelsen er gaaet ud paa, er selvfølgelig saa vidt muligt inden for de Grænser, hvor det er muligt, at stille Haandværket og Industrien under ens Vilkaar. Det kan ikke altid gøres; jeg nævnedes det i Gaar, og det ærede Medlem var i Dag endnu stærkere inde paa den Bestemmelse, der findes i § 31 om Industrien i Byernes Bestyttelsesbælte. Jeg mener ganske vist lige som det ærede Medlem, at det ikke kan formenes dem at komme der, og at man ikke uden videre kan forbyde det. Men paa den anden Side kan jeg ikke se rettere, end at man maa kunne give den Hovedregel, at Industrien og Haandværket blive ens stillede paa dette Sted, og kun naar der var særlig Grund dertil — det ærede Medlem anførte særlige Grunde i nogle Tilfælde, og jeg gjorde det ogsaa i Forgaars — maatte man tilstede dem at komme frem. Jeg kan ikke se, at denne Dispenisationsmyndighed kan være farlig; paa andre Punkter kan man finde den for vidtgaaende, det er et andet Spørgsmaal, og i den Retning skal jeg henholde mig til mine Udtalelser forleden. Altsaa jeg tror, at det er en heldig Bestræbelse at begrænse For-